

10. Gebarentaal [1/3]

Gebarentalen

Stel, je kunt niets horen. Je bent doof. Hoe praat je dan met andere mensen? Je kunt liplezen, maar dat is moeilijk en je mist dan toch nog veel van het gesprek. Bovendien kun je zelf misschien niet goed praten met klanken. Je kunt wel leren lezen en schrijven en zo communiceren. Maar dat duurt lang en je hebt altijd pen en papier nodig. De oplossing is simpel: praten met gebaren die je met je handen en de rest van je lichaam maakt.

Hoe kan het dat dove mensen vaak niet goed kunnen praten met klanken zoals mensen die niet doof zijn?

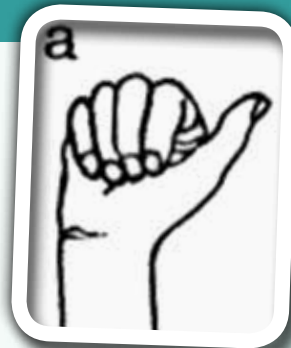
Geschiedenis

Voor zover we weten, hebben dove mensen altijd met elkaar gepraat via gebaren. Zodra dove mensen bij elkaar komen, ontwikkelen ze gebarentaal. Dove mensen komen vaak bij elkaar omdat ze naar een school voor doven gaan. Maar er zijn ook dorpen in de wereld waar simpelweg veel dove mensen worden geboren. De eerste dovenscholen werden geopend in de 18e eeuw. Gebarentaal werd daar eigenlijk niet toegestaan. Horende mensen vonden dat het geen echte taal was.

Waarom denk je dat veel horende mensen gebarentaal geen echte taal vonden?

Verboden

In 1880 was er een grote bijeenkomst van mensen die les gaven aan dove kinderen. Zij besloten dat gebarentaal slecht was voor kinderen, want het was geen echte taal. Kinderen konden veel beter leren liplezen. En dus werd gebarentaal in veel landen verboden, ook in Nederland. Maar liplezen is heel moeilijk en je kunt nooit echt goed begrijpen wat iemand zegt. Dove kinderen begrepen vanaf toen dus veel minder van wat hun leraren zeiden. Daarom bleven ze stiekem toch met elkaar gebaren. Het was immers hun manier van praten!

Vingerspelling

Voor elke letter van het alfabet bestaat een gebaar dat je met één hand kunt maken. Zo kun je woorden spellen.

Hoe denk je dat het was voor dove kinderen, toen gebarentaal verboden werd?

.....

.....

.....

.....

.....

Noem tenminste één voordeel en één nadeel van praten met vingerspelling.

Als je een groep dove kinderen bij elkaar zet, ontwikkelen ze vanzelf een gebarentaal! Wie denk je dat belangrijker zijn voor het ontwikkelen van die taal: kleine kinderen of grotere kinderen? Waarom?

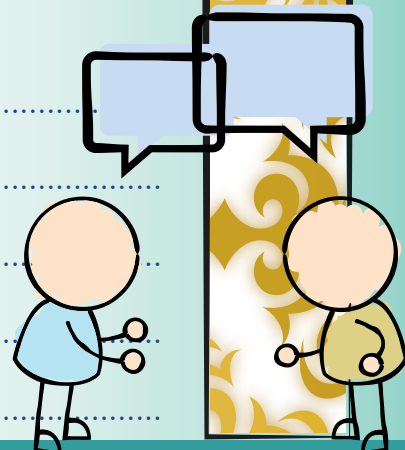
.....

.....

.....

.....

.....

16. Ridders

Fragmenten uit *De brief voor de koning*

Maar vóór al deze glansrijke dagen hebben de nieuwe jonge ridders van koning Dagenout hun laatste proef moeten doorstaan. De vierentwintig uren voor hun ridderslag moeten ze vasten — niets eten en drinken mogen zij. En de nacht moeten ze wakend doorbrengen in de kleine kapel buiten de muren van de stad. [...]

De hele nacht moeten ze waken en denken, en bidden om kracht voor hun taak. Ze mogen niet slapen of praten, en niet luisteren naar een stem uit de buitenwereld, totdat ze om zeven uur in de morgen door een afvaardiging van ridders worden gehaald om voor de koning geleid te worden. [...]

Tiuri lag geknield op de stenen vloer van de kapel en starde naar de bleke vlam van de kaars die voor hem stond.

Hoe laat zou het zijn? Hij moest ernstig denken over de plichten die hij zou hebben als hij eenmaal ridder was, maar zijn gedachten dwaalden telkens af. Soms dacht hij zelfs helemaal niet. Hij vroeg zich af of zijn vrienden hetzelfde voelden. [...]

Toen werd er op de deur geklopt — zacht, maar heel goed hoorbaar. De vijf jongelieden hielden hun adem in, maar ze bleven onbeweeglijk zitten. Weer werd er geklopt. [...]

En toen hoorde hij een stem, zacht als een ademtocht, die zei: 'In Gods naam, doe de deur open!' [...]

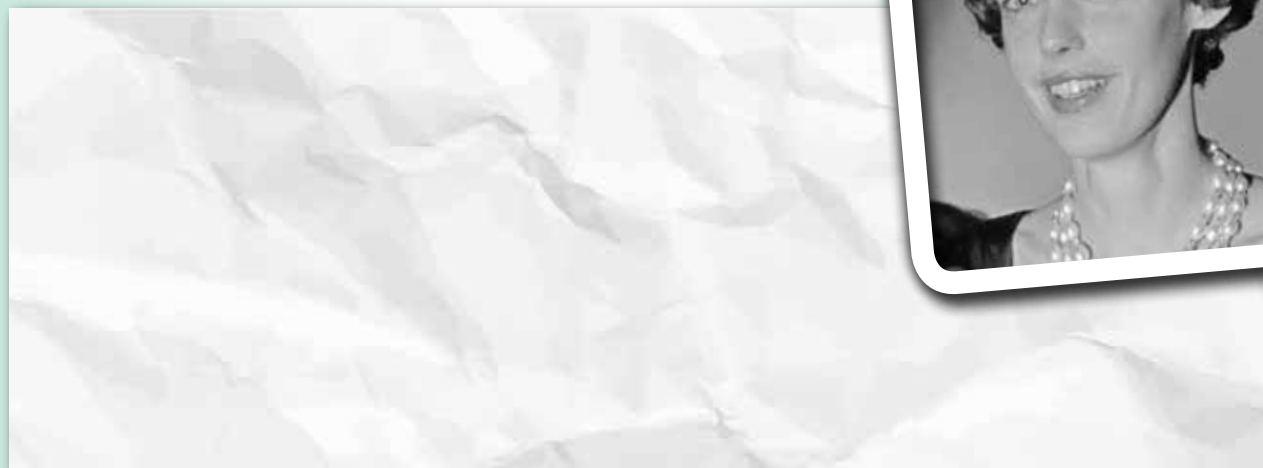
Tiuri keek naar zijn vrienden. Die zagen eruit alsof ze niets gehoord hadden. Maar hij had het wel gehoord! 'In Gods naam, doe open!'

Wat nu? Hij mocht de deur niet openen... maar als het nu eens een mens was die in nood verkeerde, een vluchteling die een vrijplaats zocht?

Tonke Dragt, *De brief voor de koning*
Leopold, 1962

1 Lees de tekst hierboven. Wat is het voor tekst? Is het fictie (verzonnen) of non-fictie (echt gebeurd)? Is het een gedicht of juist niet? Hoe weet je dat?

Tonke Dragt

De brief voor de koning is in 1962 geschreven door Tonke Dragt. Het boek heeft veel prijzen gewonnen! Op de vorige foto zie je een foto van haar uit 1963. Tonke Dragt was juf en geboren in 1930. Ze groeide op in Indonesië, maar kwam na de Tweede Wereldoorlog naar Nederland. Op dit moment (2015) leeft ze nog en is 85 jaar oud. En ze schrijft nog steeds boeken!

[...]

In de tekst zie je hier en daar [...] staan. Dat betekent dat er nog meer tekst was, maar dat die even overgeslagen is. Het geeft dus aan dat er gaten in de tekst zitten. Wil je ook de gaten lezen? Pak dan het boek erbij! Jullie hebben hem vast wel op school.

a. Wie is de hoofdpersoon (de verteller) van het verhaal?

.....

b. In wat voor tijdsperiode speelt het verhaal zich af?

.....

a. De hoofdpersoon moet een keuze maken. Wat is die keuze en wat zou jij zelf kiezen als je in zijn schoenen stond?

b. Welke keuze denk je dat Tiuri gaat maken? Waarom denk je dat?

Pak een schrift of papier met lijntjes. Schrijf het verhaal verder. Welke beslissing neemt Tiuri? En wat gebeurt er dan? Jij mag het zelf bedenken!

2

3

4

25. Aangeboren taal?

1

Stel, een aantal pasgeboren baby's groeit op op een onbewoond eiland. Ze worden verzorgd door iemand die niet kan praten. Leren die kinderen taal? Leg uit.

Koningen

In het verleden zijn er verschillende leiders geweest die benieuwd waren naar taal. Ze waren ervan overtuigd dat mensen van nature taal spreken. Ze begrepen ook dat kinderen de taal van hun ouders leren. Ze vroegen zich dus af welke taal kinderen spraken die nooit een taal hoorden. Farao Psamtik I was de eerste die een experiment deed en baby's zonder taal liet opgroeien. Maar hij vond geen antwoord. Ook keizer Frederik II deed in de 13e eeuw zo'n experiment. Het resultaat? De kinderen spraken perfect Hebreeuws, een oude, dode taal.

2

Tegenwoordig zou zo'n experiment nooit uitgevoerd kunnen worden. Waarom niet?

.....

.....

.....

3

Denk je dat de kinderen echt Hebreeuws spraken? Hoe zit dat?

Geen taal

Tegenwoordig kunnen er geen experimenten gedaan worden met baby's. Toch komt het heel zelden wel eens voor dat er een kind gevonden wordt, dat is opgegroeid zonder taal. Soms is zo'n kind nog jong, bijvoorbeeld zes of zeven jaar. Die kinderen kunnen nog prima taal leren, ook al beginnen ze op het niveau van een baby. Oudere kinderen lukt dat niet. Kinderen van twaalf, dertien jaar oud leren nooit meer goed praten. Die komen niet verder dan het niveau van een kind van twee.

Er is dus verschil tussen jongere en oudere kinderen. Welke conclusie kun je trekken over het leren van taal?

Hebreeuws

De kinderen in het experiment van keizer Frederik spraken geen Hebreeuws. Hebreeuws was immers een taal die door niemand meer gesproken werd. Toch spreken nu weer miljoenen mensen Hebreeuws! Hoe dat kan? Net als Latijn was Hebreeuws een taal die niet gesproken, maar nog wel gelezen werd. Het is de taal van de bijbel en erg belangrijk voor het jodendom.

De Litouwse jood Eliezer Ben-Jehuda (הדוהי נב רזעילא) verhuisde aan het einde van de 19e eeuw naar wat nu Israël is. Hij besloot zijn zoon op te voeden in het Hebreeuws. Dat was niet makkelijk, want hij had zelf Hebreeuws als tweede taal geleerd. Bovendien werd het al bijna tweeduizend jaar niet meer gesproken! Toch lukte het. Anderen lukte het ook, en zo is Hebreeuws nu de officiële taal van Israël.

Waarom was het een probleem dat Hebreeuws al tweeduizend jaar niet meer gesproken werd? Noem tenminste één reden en leg uit.

.....

.....

.....

.....

.....

.....